

แนวทางการฟื้นฟูบริเวณชุมชนเก่า บ้านสิงห์ท่า จังหวัดยโสธร

Guidelines for the Rehabilitation of Old Communities: Singh-Tha, Yasothon Province

วัชรารักษ์ เครือพันธ์

Watcharaporn Khuaphan

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ผังเมืองและนฤมิตศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม 44150

Faculty of Architecture, Urban Design and Creative Arts, Mahasarakham University, Maha Sarakham 44150, Thailand

E-mail: pooh_or@hotmail.com

บทคัดย่อ

อาคารบ้านเรือนในพื้นที่ชุมชนมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์และมีความสัมพันธ์กับลำน้ำเพื่อใช้หล่อเลี้ยง ดื่มน้ำ ควบคู่กับวิถีชีวิตของผู้คนอย่างต่อเนื่อง รวมถึงความรุ่งเรืองเรื่องทางการค้าเก่า มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว และมีรูปแบบอาคารที่เป็นสถาปัตยกรรมเก่าแก่ที่โดดเด่น ไม่ว่าจะเป็นตึกโบราณ ห้างแถว การศึกษาที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา พัฒนาการการตั้งถิ่นฐาน รวมถึงบทบาทของชุมชนริมน้ำ และเอกลักษณ์ของชุมชนริมน้ำดั้งเดิม เกี่ยวกับองค์ประกอบทางด้านกายภาพ สภาพแวดล้อม สังคม ประวัติศาสตร์ โดยคำนึงถึงแนวคิดและประเด็นที่เกี่ยวข้อง คือ การตั้งถิ่นฐานของชุมชน การอนุรักษ์ชุมชนเมืองและพื้นที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ การพัฒนาชุมชน ข้อมูลที่ได้ศึกษาถูกวิเคราะห์ตามลำดับเวลาและเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นภายในชุมชน โดยเฉพาะบริเวณพื้นที่ที่เป็นเอกลักษณ์ ยังคงรูปแบบเก่าแก่ที่ชัดเจน ซึ่งในปัจจุบันจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น แนวทางในการพัฒนาสู่ชุมชนชนบทด้วยการเปลี่ยนแปลงลักษณะการสัญจร และด้วยนโยบายในการพัฒนาพื้นที่ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของบ้านเรือนและชุมชน ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม และยังทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงลักษณะการดำรงชีวิตด้วย ซึ่งมีผลให้พื้นที่ที่มีความขบเซาะจากที่เคยมีความรุ่งเรืองทางการค้า รวมถึงภาพลักษณ์ของความเป็นชุมชนริมน้ำของชุมชนบ้านสิงห์ท่าถูกลบเลือนไปคงเหลือเพียงอาคารเก่า แต่ชุมชนบ้านสิงห์ท่า ยังคงอนุรักษ์รูปแบบที่มีความเป็นเอกลักษณ์ สวยงาม และความสมบูรณ์ของอาคารได้เป็นอย่างดี แนวทางในการฟื้นฟูชุมชนนี้เพื่อให้เกิดการกระตุ้นในการดูแลรักษาเอกลักษณ์ รวมถึงบทบาทของชุมชนให้สามารถอยู่อย่างสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาเมือง โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการดูแลรักษาและเล็งเห็นคุณค่าของชุมชนที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ต่อไป

Abstract

The houses in a community have their own significant history. Thai settlements are generally located close to rivers, as water is used in their daily life and people trade along the rivers. In the past, the study area was a prosperous commercial area. It was unique with a distinguished traditional architecture style, as exemplified by its traditional row houses. This research aimed to study the development of the people's settlement, the role of the waterfront community, and the identity of the traditional waterfront community in terms of its physical, social, environmental and historical aspects. The settlement of the community, the conservation of the urban community and the historic area, and the development of the community were taken into account. The data was

analyzed in chronological order and with reference to important historical events that took place in the community. The rural community development and the land development policy resulted in the physical transformation of the houses and community, the people's relationship with the environment and their lifestyle, which caused the trade stagnation and destroyed Singha's image as a waterfront community. Despite this, the unique beauty of Singha's buildings is still maintained. This development approach will encourage the conservation of the uniqueness of the community in accordance with urban guidelines and promote the participation of the community in conserving and realizing the value of their community's history.

Keywords

ชุมชนเก่า (Old Community)

พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ (Historical Development)

การพัฒนาฟื้นฟูชุมชน (Development of Community Rehabilitation)

การอนุรักษ์ (Conservation)

คุณค่าและเอกลักษณ์ (Value and Uniqueness)

1. บทนำ

การตั้งถิ่นฐานของชุมชนในประเทศไทย มีรูปแบบ วิถีชีวิตและวัฒนธรรม รวมถึงพัฒนาโครงสร้างที่สำคัญต่าง ๆ ของเมือง ซึ่งผลให้เกิดการขยายตัวของเมืองอย่างรวดเร็ว รวมทั้งวัฒนธรรมและวิถีชีวิตใหม่ ๆ ของเมือง ผลที่ตามมาก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เช่น รูปแบบอาคาร บ้านเรือน การดำรงชีวิต ลักษณะเฉพาะของชุมชนดั้งเดิมเริ่มจางหายไป อย่างไรก็ตามการพัฒนาที่ยั่งยืนส่งผลให้เกิดสภาพความเปลี่ยนแปลงต่อคุณค่าและเอกลักษณ์ของพื้นที่ ชุมชนบ้านสิงห์ท่าที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์เช่นเดียวกัน บทความนี้มีวัตถุประสงค์ในการเสนอแนวทางการพัฒนาฟื้นฟูย่านการค้า ชุมชนบ้านสิงห์ท่า เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ชุมชนเก่า ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ที่เหมาะสมกับบทบาท และศักยภาพของชุมชนและส่งเสริมคุณค่าของชุมชนเก่า ซึ่งจะแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงสภาพลักษณะ และความเป็นอยู่ รวมถึงความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณค่า และเอกลักษณ์ของพื้นที่ ซึ่งควรตระหนักและการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการรักษาคุณค่าและเอกลักษณ์ของพื้นที่ไว้ ดังนั้นบทความนี้มีการนำเสนอการเปลี่ยนแปลงลักษณะของชุมชนตามช่วงเวลาและการลำดับเหตุการณ์ที่สำคัญ ๆ จากอดีตจนกระทั่งปัจจุบัน รวมทั้งบทบาท ศักยภาพของชุมชนบ้านสิงห์ท่า เอกลักษณ์ในรูปแบบอาคารเก่า และเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาฟื้นฟูให้มีความเหมาะสม และส่งเสริมคุณค่าชุมชนดั้งเดิมบ้านสิงห์ท่า

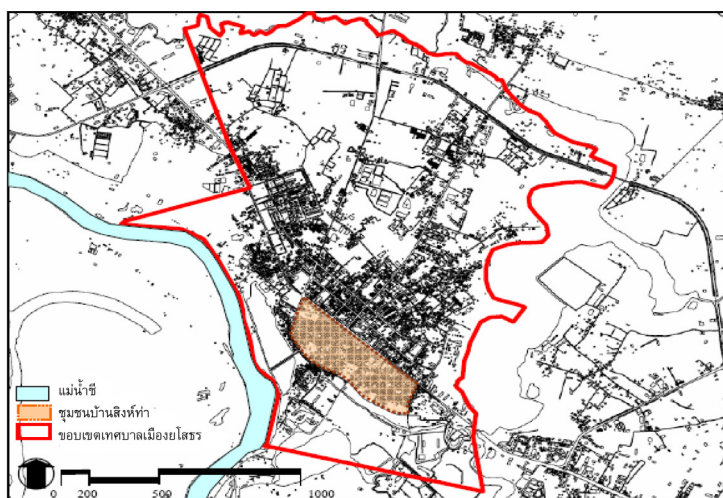
ข้อมูลในบทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย แนวทางการฟื้นฟูบริเวณชุมชนเก่า บ้านสิงห์ท่า จังหวัดยโสธร โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากทั้งภาคเอกสาร และการ

ปฏิบัติการภาคสนาม ในช่วงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2552–พฤษภาคม พ.ศ. 2553 ผู้เขียนได้ทำการเก็บข้อมูลภาคสนามโดยการสังเกตการณ์ การถ่ายภาพที่อยู่อาศัย และรูปแบบสถาปัตยกรรม ประกอบกับข้อมูลทุติยภูมิที่รวบรวมจากเอกสารของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และจากแบบ สอบถาม เนื่องจากชุมชนบ้านสิงห์ท่ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องจากสภาพทางสังคม วัฒนธรรม และสภาพแวดล้อม

2. พื้นที่ศึกษาชุมชนบ้านสิงห์ท่า

“ชุมชนบ้านสิงห์ท่า” มีการตั้งถิ่นฐานมานานกว่า 178 ปี ปัจจุบันเป็นชุมชน (Tana & Buddapeng, 2003) ที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมืองยโสธร ติดกับแม่น้ำชีทางด้านทิศตะวันตกของจังหวัด (รูปที่ 1)

ชุมชนบ้านสิงห์ท่ามีเอกลักษณ์เฉพาะตัว มีรูปแบบอาคารที่เป็นสถาปัตยกรรมเก่าแก่มาก เช่น ดึกโบราณ อาคารเรือนไม้สมัยเก่า ห้างแถวเก่า เป็นรูปแบบสถาปัตยกรรมตะวันตกสมัยที่ฝรั่งเศสปกครองแม่น้ำโขงทางฝั่งซ้ายในช่วงรัชกาลที่ 6 และ 7 อาคารลวดลายศิลปะที่อ่อนช้อยงดงาม โบราณสถานเก่าเหล่านี้ ล้วนแล้วแต่ทรงคุณค่าสำคัญต่อการบอกเหตุการณ์การสร้างบ้านแปงเมือง วัฒนธรรมภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ เคยเป็นศูนย์การค้าใหญ่ของเมืองยโสธร ซึ่งเห็นได้จากตึกอาคาร สถาปัตยกรรมเก่าที่มีลักษณะเป็นอาคารพาณิชย์ ต่อมานโยบายของการรองรับการเจริญเติบโตของเมือง โดยการขยายตลาด และมีการย้ายศูนย์การค้าไปในพื้นที่ใหม่ที่อยู่บริเวณใกล้ ๆ กันนั้น ทำให้พื้นที่ที่มีการเปลี่ยนแปลง กลุ่มพ่อค้าที่

รูปที่ 1 ที่ตั้งชุมชนบ้านสิงห์ท่า จังหวัดยโสธร

ที่มา: เทศบาลเมืองยโสธร ปี 2546

ค้าขายได้มีการโยกย้ายตามแหล่งงานที่มีการพัฒนาใหม่ (Sawangsri, 2003) มีผลให้กิจกรรมการค้าบริเวณชุมชนบ้านสิงห์ท่าซบเซา

สภาพปัจจุบันจากผลกระทบจากการโยกย้าย ศูนย์การค้าใหม่ทำให้อาคารสถาปัตยกรรมบางตึกถูกทิ้งร้าง ไม่มีการใช้งาน สภาพชุมชนและอาคารสถาปัตยกรรมที่เก่าแก่ขาดการดูแลรักษา สภาพชุมชนโดยรวมดูเสื่อมโทรม โดยเฉพาะสภาพอาคารเก่าแก่ไม่ได้รับการอนุรักษ์ ชุมชนบ้านสิงห์ท่ามีวัดเก่าแก่ที่เป็นศูนย์กลางของชุมชนอยู่โดยรอบ ซึ่งได้แก่ วัดสิงห์ท่า วัดมหาธาตุ วัดศรีไตรภูมิ และวัดศรีธรรมมาราม เป็นสิ่งที่เป็เนกลักษณ์อย่างแท้จริงของเมืองแต่ละเมือง ที่ควรอนุรักษ์และพัฒนาให้เหมาะสมเพื่อเก็บไว้เป็นสมบัติล้ำค่าของท้องถิ่นให้ลูกหลานได้ศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นสมบัติของประเทศชาติด้วยเช่นกัน เดิมนั้นชุมชนบ้านสิงห์ท่า บริเวณหลักเมือง เป็นพื้นที่ที่มีความรุ่งเรือง โดยเป็นพื้นที่ศูนย์กลางการค้าใหญ่ของเมืองยโสธร เป็นเมืองพาณิชย์เก่า ซึ่งเห็นได้จากตึกอาคาร สถาปัตยกรรมเก่า ที่มีลักษณะเป็นอาคารพาณิชย์

3. พัฒนาการทางประวัติศาสตร์

จากการศึกษาวัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์ และภูมิปัญญา จังหวัดยโสธร (The Fine Arts Department, 1999) รวมทั้งข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้า การรวบรวมเอกสารประวัติศาสตร์ของชุมชนที่ปรากฏหลักฐาน และการสอบถามจากคนในชุมชนเอง โดยแบ่งออกเป็น 3 ช่วง ดังนี้

ช่วงที่ 1 ยุคก่อตั้งชุมชน (ปี พ.ศ. 2314-2356)

ลักษณะการตั้งถิ่นฐาน ในเริ่มแรกนั้นเริ่มจากการเลือกพื้นที่ในการตั้งชุมชนที่ปรากฏหลักฐานมีในช่วงปี พ.ศ. 2314 โดยมีปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกตำแหน่งทำเลที่ตั้งถิ่นฐานของชุมชนบ้านสิงห์ท่า คือ ปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อม ชุมชนบ้านสิงห์ท่าตั้งอยู่บริเวณแหล่งน้ำซึ่งเป็นต้นกำเนิดของความอุดมสมบูรณ์เป็นแหล่งอาหาร แหล่งเพาะปลูก ซึ่งในปัจจุบันพื้นที่กว่าครึ่งของพื้นที่ทำการเกษตร จากปัจจัยดังกล่าวจึงเกิดการตั้งอาคารบ้านเรือนเพื่ออยู่อาศัย จากการสัมภาษณ์คนในชุมชน ทำให้กลุ่มคนที่เข้ามานั้นมีความหลากหลายกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มคนที่เข้ามาตั้งเมือง คือ เจ้าเมือง รวมถึงไพร่พล กลุ่มคนเวียดนาม และกลุ่มคนจีนที่เข้ามาทำการค้าขาย โดยการเข้ามาตั้งถิ่นฐานดังกล่าวส่งผลให้เกิดการคมนาคมทางน้ำเป็นเส้นทางสัญจรหลักในการทำกิจกรรม จึงเป็นจุดเริ่มต้น

ของชุมชนริมน้ำ รวมไปถึงมีวัดเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในชุมชน และเป็นศูนย์กลางของชุมชนท้องถิ่นภายในพื้นที่รอบ ๆ ชุมชน

จากพฤติกรรมการตั้งถิ่นฐานของคนในอดีตในบริเวณจังหวัดยโสธรที่ได้พบร่องรอยการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์จากยุคก่อนประวัติศาสตร์ต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งจะพิจารณาถึงความเหมาะสมที่จะตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ คือ สภาพภูมิศาสตร์ และจะเลือกตั้งบ้านเรือนอยู่ในบริเวณที่สูง ซึ่งเป็นการป้องกันน้ำท่วม ซึ่งจากลักษณะของชุมชนจะมีแม่น้ำชีขนาบตามแนวยาวและลำห้วยต่าง ๆ เป็นไปตามแนวคิดองค์ประกอบของการตั้งถิ่นฐานตามริมแม่น้ำลำคลอง ซึ่งเป็นการเลือกพื้นที่ตั้ง และเป็นแหล่งกำเนิดของความอุดมสมบูรณ์ของแหล่งอาหาร แรกเริ่มการตั้งถิ่นฐานของกลุ่มอาคารบ้านเรือนนั้น เกิดเป็นย่านการค้าแห่งแรกขึ้นในช่วงการก่อตั้งชุมชนระยะแรก

ช่วงที่ 2 ยุคขยายตัวสู่ยุครุ่งเรือง (ปี พ.ศ. 2356-2514)

จากการเป็นจุดเชื่อมต่อการเดินทางคมนาคมทางน้ำ ชุมชนบ้านสิงห์ท่าสุดเริ่มพัฒนาการทางด้านการค้าเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และเป็นบทบาทสำคัญที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของชุมชนโดยรวม และทำให้พื้นที่มีความคึกคักในกิจกรรมการค้าขาย และเกิดเป็นตลาดที่มีการขยายตัว ซึ่งในช่วงปี พ.ศ. 2357 มีผู้คนสัญจรไปมายังบ้านสิงห์ท่าเพิ่มขึ้น มีผลทำให้ระบบเศรษฐกิจภายในชุมชนมีการพัฒนาที่ดี รวมทั้งการขนถ่ายสินค้าไปยังจุดอื่น ส่งผลทำให้พื้นที่มีแหล่งงาน ผู้คนภายนอกรอบชุมชนรวมถึงชาวจีนที่เดินทางอพยพมายังประเทศไทยเริ่มเข้ามาตั้งรกรากและทำงานกิจการค้าขายทำงานและตั้งรกรากภายในชุมชน จึงมีการพัฒนาทางการค้าขาย ส่งผลต่อพัฒนาการของชุมชนโดยมีการขยายตัวอย่างรวดเร็วมีระบบสาธารณูปโภคเพื่อรองรับ และเกิดการบริการต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับคนในชุมชน และพื้นที่ใกล้เคียง รวมไปถึงมีการรองรับกิจกรรมทางการค้าที่มีแนวโน้มว่าจะขยายตัวเพิ่มขึ้นไม่ว่าจะเป็น โรงละคร สถานบันเทิง โรงแรม และโรงงานต่าง ๆ

ช่วงที่ 3 ยุคซบเซาถึงปัจจุบัน (ปี พ.ศ. 2514-ปัจจุบัน)

มีการพัฒนาการคมนาคมทางบกโดยการสัญจรทางถนนเป็นหลัก ในช่วงปี พ.ศ. 2515 ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนลักษณะของชุมชน ทั้งในด้าน

กายภาพเศรษฐกิจและสังคม ทำให้ชุมชนได้รับอิทธิพลของความเจริญที่เข้ามาในรูปแบบต่าง ๆ เช่น เทคโนโลยีระบบทุนนิยม สภาพเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ การปรับเปลี่ยนนี้ส่งผลโดยรวมกับสภาพพื้นที่ และเกิดการพัฒนาโดยการโยกย้ายตลาดไปพื้นที่ใหม่ (บริเวณตลาดฝั่งถนนทางทิศเหนือ) เนื่องจากเป็นนโยบายของทางจังหวัด เพื่อรองรับการเจริญเติบโตจากการขยายตัวของเมืองไปในพื้นที่ใหม่ที่หน่วยงานได้จัดไว้

บริเวณชุมชนบ้านสิงห์ท่า ปัจจุบันมีความหนาแน่นของอาคารที่มีลักษณะเป็นห้องแถวจากการเข้ามาของกลุ่มคนชาวจีนทำการค้าในชุมชน และอีกปัจจัยที่เกิดขึ้นที่มีผลจากการเปลี่ยนแปลงลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมในอดีต ทำให้ชุมชนเกิดการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจ เกิดเป็นพื้นที่พาณิชยกรรมที่มีความรุ่งเรือง มีการก่อสร้างบ้านเรือน ร้านค้า และตลาด เพื่อตอบสนองทางด้านการค้า ซึ่งนับได้ว่าเป็นชุมชนที่มีความเจริญรุ่งเรืองในกิจกรรมของการค้าและมีความคับคั่งของผู้คน และจากนโยบายการพัฒนาของหน่วยงานท้องถิ่นหลังจากที่รัฐมีเงินเข้ามาสนับสนุนการพัฒนาเมือง เกิดการเปลี่ยนแปลงสาธารณูปโภคและสาธารณูปการมากมาย ไม่ว่าจะเป็นการปรับปรุงถนนสายหลักของเมืองให้มีความสะดวกและกว้างขึ้น การก่อสร้างอาคารสถานที่ราชการขึ้นใหม่มากมายรวมถึงการก่อสร้างโรงพยาบาลประจำจังหวัดขึ้น และการสร้างตลาดแห่งใหม่ขึ้นมาอีก ทำให้ชุมชนเริ่มมีการขยายตัวตามสถานที่สำคัญต่าง ๆ นี้ ซึ่งผลที่เกิดขึ้น คือ พื้นที่เกิดการรวมกลุ่มของชุมชนหนาแน่น มีผลดี คือ ทำให้เศรษฐกิจดีขึ้น แต่หากไม่มีการวางแผน และการควบคุมในการพัฒนาที่ดีก็จะมีผลเสียตามมา คือ การพัฒนาที่ไม่เหมาะสมกับพื้นที่

ความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยของพื้นที่ ซึ่งต้องคำนึงถึงในการพัฒนาต่อไป

4. ประเภทอาคารในชุมชนบ้านสิงห์ท่า

อาคารบ้านเรือนในชุมชนบ้านสิงห์ท่า สะท้อนถึงความเจริญรุ่งเรืองของชุมชนที่มีการขยายตัวออกเป็นช่วง ๆ โดยคำนึงถึงบทบาททางการค้าและกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในชุมชน กลุ่มอาคารส่วนใหญ่จะมีรูปแบบทางสถาปัตยกรรมเป็นตึกแถวห้องแถวไม้ และบ้านพักอาศัย โดยมีห้องแถวไม้ชั้นเดียวเป็นส่วนมากและเรือนแถวไม้สองชั้นเป็นส่วนน้อย โดยตึกโบราณส่วนใหญ่จะกระจายอยู่ในชุมชน ในส่วนกลุ่มอาคารที่มีรูปแบบทางสถาปัตยกรรมแบบเรือนพื้นบ้านทั่วไปเป็นอาคารเพื่ออยู่อาศัย จากการสำรวจพื้นที่ที่สามารถแบ่งประเภทสถาปัตยกรรมดั้งเดิมที่เห็นได้ชัดเจน และยังคงคุณค่าเอกลักษณ์ โดยสามารถแบ่งประเภทอาคารได้ 3 รูปแบบ ดังนี้

1. อาคารตึกแถว เป็นกลุ่มอาคารที่อยู่ในช่วงอายุ 90 ปีขึ้นไป (รูปที่ 2) จะเป็นกลุ่มอาคารตึกแถวที่ยังคงสภาพดีสามารถอยู่อาศัยได้แต่มีชำรุด ผุพังบ้างตามกาลเวลา ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วเจ้าของเดิมจะเป็นชนชั้นกลางหรือชนชั้นปกครองเมืองในอดีต รูปแบบอาคารจึงโดดเด่นแตกต่างจากอาคารอื่น ๆ ด้วยสถาปัตยกรรมแบบชาวตะวันตก ซึ่งมีศิลปะลวดลายที่อ่อนช้อยสวยงาม องค์ประกอบของอาคารที่สำคัญ ได้แก่ ลวดลายประดับประดาหน้าต่างซึ่งมีลักษณะที่โค้ง หน้าต่างส่วนมากเป็นบานลูกฟักมีช่องลมฉลุด้วยไม้อ่อนช้อยสวยงาม วัสดุที่ใช้มุงมีทั้งสังกะสีและใช้กระเบื้องหางเหยี่ยว อิฐที่ใช้ก่อจะมี

รูปที่ 2 ประเภทอาคารตึกแถวในชุมชนบ้านสิงห์ท่า

ลักษณะก่อนโตกว่าอิฐอมูญแดง ปัจจุบัน 5-6 เท่า ใช้เรียงก่อเป็นผนังฉาบปูน ปังบอกถึงระดับฐานะทางสังคม สภาพค่อนข้างสมบูรณ์ จากองค์ประกอบที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นถึงความ เป็นเอกลักษณ์ของอาคารตึกแถวในชุมชนบ้านสิงห์ท่า ที่ตั้งอาคารจะกระจายตัวอยู่ในชุมชนบ้านสิงห์ท่า

2. **ห้องแถว** เป็นกลุ่มอาคารอีกประเภทหนึ่งที่อยู่ในช่วงอายุเดียวกันกับตึกแถว คือ เป็นอาคารห้องแถวชุดแรก ๆ ที่สร้างขึ้นพร้อมกับการก่อตั้งชุมชน คือ มีช่วงอายุ 90 ปีขึ้นไป เป็นอาคารเป็นตึกชั้นเดียว นายสมพงษ์ อยู่คง (Youkong, personal communication, April 9, 2010) ประธานชมรมอนุรักษ์มรดกยโสธร กล่าวถึงวัสดุในการก่อสร้างของกลุ่มอาคารห้องแถวที่มีโครงสร้างที่ทำด้วยดิน โครงสร้างเป็นผนังรับน้ำหนัก (wall baring) โดยวัสดุที่ใช้ก่อผนังเป็นดินดิบ บันผสมฟาง ชีวชีว ชี้ควาย ยางบง เพื่อเพิ่มความเหนียว ช่วยให้ก่อนดินมีความยืดหยุ่น ไม่แตกร้าว และมีน้ำหนักเบาขึ้น ประตูด้านหน้าเป็นฝาเพี้ยมเปิดกว้าง เรียก หน้าถ้ง ซึ่งอาคารบ้านดินหลังแรก สร้างเมื่อปี พ.ศ. 2445 ซึ่งเป็นเทคนิคของภูมิปัญญาชาวบ้าน ในการใช้วัสดุและภูมิปัญญาเพื่อแก้ปัญหาในการก่อสร้างต่าง ๆ ซึ่งเป็นการระบายอากาศและแสง อาคารจึงมีความน่าสนใจในการศึกษาของรายละเอียด รวมถึงการสะท้อนเรื่องราววิถีชีวิตในอดีตที่เกิดขึ้นในช่วงยุคแรก ๆ ที่มีการตั้งชุมชน สภาพส่วนใหญ่ของอาคารค่อนข้างทรุดโทรม แต่ก็ยังสามารถใช้งานได้บ้างเป็นบางอาคาร (รูปที่ 3) ตึกดินเป็น

รูปที่ 3 อาคารประเภทห้องแถวในชุมชนบ้านสิงห์ท่า

วัฒนธรรมที่ชาวจีนนำติดตัวมา โดยในแถบภาคอีสานมีหลายแห่งที่ปรากฏอาคารลักษณะนี้ เนื่องจากมีการอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานทำการค้าของพ่อค้าชาวจีนในแถบภาคอีสาน ตั้งแต่สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น

3. **บ้านพักอาศัย** เป็นอาคารที่มีอายุ 51-70 ปี (รูปที่ 4) ซึ่งเป็นอาคารที่เกิดขึ้นภายหลัง รูปแบบภายนอกจะเป็นการสร้างในรูปแบบเดิมที่ใช้วัสดุเป็นไม้ทั้งหลัง และครึ่งไม้ครึ่งปูน มีการปรับการก่อสร้าง และใช้วัสดุก่อสร้างที่หาได้ง่ายขึ้น และมีลักษณะโครงสร้างที่มีรูปแบบอาคารเก่า บางอาคารมีสภาพที่ทรุดโทรม จากมุมมองทำให้เกิดความรู้สึก และเข้าใจว่าอาคารเหล่านี้เป็นอาคารเก่า แต่ในความเป็นจริงเป็นกลุ่มอาคารที่เกิดขึ้นใหม่ เพียงแต่ไม่มีการดูแลจากผู้อาศัยส่วนใหญ่ ที่เป็นคนเฒ่าคนแก่ หรือการขาดทุนทรัพย์ในการซ่อมแซมปรับปรุง นอกจากนี้ ในบางอาคารปล่อยอาคารที่ปล่อยทิ้งร้างซึ่งไม่มีการใช้งาน

นอกจากกลุ่มอาคารทั้ง 3 ประเภทแล้ว ภายในชุมชนยังประกอบด้วย อาคารศาสนาและวัฒนธรรม ส่วนของเจดีย์สิงห์ท่า (รูปที่ 5) ซึ่งตั้งอยู่ด้านนอกขอบเขตกำแพงวัดสิงห์ท่า ทางด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้ เนื่องจาก

รูปที่ 4 ประเภทอาคารบ้านพักอาศัยในชุมชนบ้านสิงห์ท่า

รูปที่ 5 เจดีย์สิงห์ท่า

บริเวณที่ตั้งเจดีย์นี้ เดิมเคยเป็นพื้นที่หล่อพระพุทธรูปสำริด ซึ่งเคยประดิษฐานในอุโบสถวัดหลังเดิมซึ่งไฟไหม้ไปแล้ว กรมศิลปากรได้ประกาศขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานของชาติในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 119 ตอนพิเศษ วันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ. 2545 และได้ดำเนินการบูรณะเมื่อปี พ.ศ. 2546 (Techakittkachorn, 1999) นอกจากนี้ ยังมีศาลหลักเมือง (รูปที่ 6) ที่ตั้งอยู่ใจกลางของชุมชนบ้านสิงห์ท่า ซึ่งถือได้ว่าเป็นองค์ประกอบของชุมชนริมน้ำที่เป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในชุมชน ทั้งนี้ลวดลายของศาลหลักเมืองมีการผสมผสานศิลปะ สถาปัตยกรรมจีนและไทย บริเวณด้านขวาของศาลหลักเมืองนั้น เป็นที่ตั้งของอาคารโรงจั่วเก่า (รูปที่ 7) ที่ใช้ในการแสดงงิ้วของกลุ่มคนที่มีเชื้อสายจีน ในปัจจุบันมีสภาพที่ทรุดโทรมแต่ยังมี

การใช้งานอยู่ในช่วงเทศกาลงานงิ้วที่มีการจัดงานอยู่ในบริเวณถนนอุทัยรามฤทธิ์ ในชุมชนบ้านสิงห์ท่ายังมีอาคารที่สำคัญ คือ โรงหนังเก่า มีชื่อว่า ยโสธรภาพยนตร์ อยู่ในช่วงอายุ 50 ปี ซึ่งเป็นโรงหนังแรกที่มีคนพากษ์ภายในโรง (รูปที่ 8) และเป็นอาคารในยุคแรกที่ทำให้เกิดกิจกรรมการค้า เป็นสถานบันเทิงในอดีต อาคารมีรูปแบบลักษณะทางสถาปัตยกรรมที่แตกต่างจากอาคารทั่วไปในชุมชน ในปัจจุบันไม่มีการใช้งาน และขาดการดูแล

วัด ในชุมชนบ้านสิงห์ท่า มีวัดเก่าแก่จำนวน 6 วัด รายล้อมชุมชน มีประวัติศาสตร์ยาวนาน (รูปที่ 9) คือ วัดสิงห์ท่า มีก่อสร้างขึ้นมาพร้อม ๆ กับชุมชนบ้านสิงห์ท่า จากทฤษฎีองค์ประกอบของชุมชนริมน้ำ (Yasothon Municipality, 2010) ชุมชนที่มีวัดเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาว

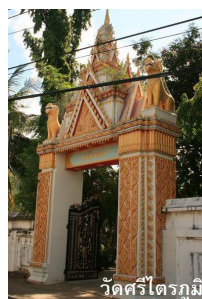
รูปที่ 6 ศาลหลักเมืองในชุมชนบ้านสิงห์ท่า

รูปที่ 7 อาคารโรงจั่วภายในชุมชนบ้านสิงห์ท่า

รูปที่ 8 อาคารโรงหนังยโสธรภาพยนตร์

วัดศรีไตรภูมิ

วัดสิงห์ท่า

วัดอัมพวัน

วัดเจดีย์สิงห์

วัดอัมพวัน

วัดศรีธรรม

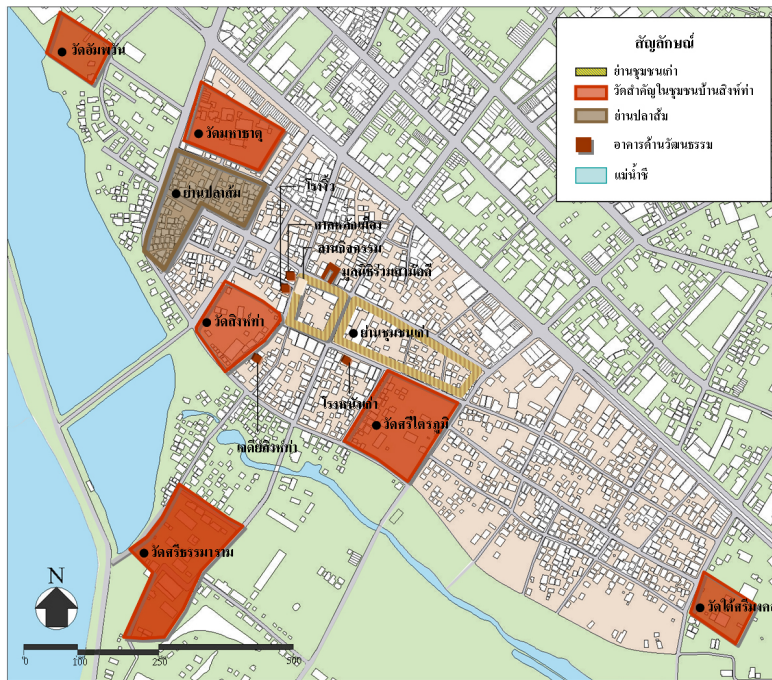

วัดใต้ศรีมงคล

วัดไตรโบราณ

รูปที่ 9 วัดที่อยู่ในชุมชนบ้านสิงห์ท่า

รูปที่ 10 ที่ตั้งอาคารศาสนา และวัฒนธรรมภายในชุมชนบ้านสิงห์ท่า

พุทธที่บ่งบอกถึงจุดเริ่มต้นของการก่อกำเนิดชุมชนริมน้ำ ในปัจจุบันวัดสิงห์ทำมีพระประธานเป็นพระพุทธรูปโบราณปางมารวิชัยกอดด้วยอิฐฉาบปูนลงรักปิดทองหน้าตักกว้าง 3 เมตร วัดศรีธรรมาราม อยู่ติดกับแม่น้ำชี และวัดมหาธาตุ ประดิษฐานพระพุทธรูปขจรรัตน์ (พระแก้วหยดน้ำค้าง) พระพุทธรูปศิลปะเชียงแสน เป็นพระคู่บ้านคู่เมืองของชาวยโสธรตั้งแต่สมัยอดีตและที่สำคัญ คือ มีหอไตรโบราณ กลางสระน้ำเป็นที่เก็บคัมภีร์ใบลานเก่าแก่ รวมไปถึงเป็นที่ตั้งของพระธาตุอานนท์ ซึ่งบรรจุอัฐิธาตุของพระอานนท์ รูปทรงเจดีย์เป็นสี่เหลี่ยมศิลปะที่ได้รับอิทธิพล ที่สร้างขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยา ซึ่งเป็นเอกลักษณ์เชิงคุณภาพที่มีองค์ประกอบที่เด่นชัดในส่วนของโบราณสถานที่สำคัญทางวัฒนธรรมและเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนชุมชนบ้านสิงห์ทำในอดีตจนถึงปัจจุบัน

5. คุณค่าและเอกลักษณ์ของอาคาร

จากการศึกษาคุณค่าและเอกลักษณ์ของชุมชนที่มีความสำคัญทางด้านประวัติศาสตร์ อาศัยแนวคิดเกี่ยวกับชุมชนริมน้ำ โดยศึกษาองค์ประกอบที่มีคุณค่าและเอกลักษณ์ในด้านต่าง ๆ รวมทั้งการศึกษาศักยภาพเพื่อการอนุรักษ์โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาคุณค่า (Feilden, 1995) ดังนี้

1. คุณค่าทางด้านจิตใจ

รูปแบบสถาปัตยกรรมสิ่งปลูกสร้าง เจดีย์และวัดเก่าแก่มากมาย ซึ่งมีคุณค่าและความสำคัญทางประวัติศาสตร์ที่มีการตั้งถิ่นฐานมาอย่างยาวนาน ความเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ โดยแสดงออกถึงภูมิปัญญาทางด้านการก่อสร้าง ซึ่งเกิดความผูกพันระหว่างอาคารและคนในชุมชน

2. คุณค่าทางวัฒนธรรม

คุณค่าทางด้านวัฒนธรรมที่สามารถอนุรักษ์และสืบทอดไว้ได้เป็นอย่างดี เช่น กิจกรรมงานประเพณีดั้งเดิม คือ งานบุญบั้งไฟที่จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี รวมทั้งคุณค่าทางสถาปัตยกรรมเก่าแก่ที่มีอายุยาวนานกว่า 90 ปี กลุ่มอาคารเก่าที่มีความสมบูรณ์ของรูปแบบและโครงสร้าง รวมทั้งเทคนิคการก่อสร้างและภูมิปัญญาของช่างในสมัยก่อน ซึ่งเป็นที่จดจำของคนในท้องถิ่น

3. คุณค่าทางด้านสังคม

ในเรื่องของวิถีชีวิตที่มีความเรียบง่าย รักใคร่กันดี
ในชุมชน ซึ่งแสดงออกจากการรวมกลุ่มทำกิจกรรมที่เกิด
ขึ้นในชุมชนร่วมกัน และการสืบทอดกิจกรรมงานประเพณี
ประจำปีที่มีชื่อเสียงระดับชาติ

พื้นที่โดยรอบของชุมชนบ้านสิงห์ท่ามีวัดอยู่รายรอบ ซึ่งเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในชุมชนได้เป็นอย่างดี

จากการสอบถามในเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับริมน้ำ พบว่า คนส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ในส่วนของกิจกรรมประเพณี ถือได้ว่าชุมชนให้ความสำคัญกับกิจกรรมงานประเพณีที่มีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่มีอยู่ในชุมชนเองได้เป็นอย่างดี

จากที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น ชุมชนบ้านสิงห์ท่า ซึ่งมีพัฒนาการตามกาลเวลา มักจะผจญกับความเสื่อมโทรม อาทิ การขาดการจัดการทางเศรษฐกิจที่เหมาะสม การปรับใช้ประโยชน์ใหม่ ๆ หรือการเพิ่มปริมาณของสาธารณูปการและสาธารณูปโภค ล้วนส่งผลให้รูปแบบ ลักษณะ และบรรยากาศของเมืองเปลี่ยนไป ซึ่งเป็นดังทฤษฎีที่กล่าวไว้ในเรื่องลักษณะของเมืองประวัติศาสตร์ (Sutthitham, 2003)

ชุมชนบ้านสิงห์ท่ามีความเป็นเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมที่ชัดเจน คือ มีอาคารรูปแบบห้องแถว และตึกแถวเก่า ที่มีรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์สถาปัตยกรรมของชุมชนพาณิชย์กรรม ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของเรือนค้าขายท้องถิ่นของชุมชนริมน้ำที่เคยมีมาในอดีต จากสภาพการเสื่อมโทรมที่เกิดจากการละเลยดูแลรักษาความสะอาดและสภาพแวดล้อมในบริเวณชุมชน ทำให้เกิดมุมมองทางด้านทัศนทัศน์ที่ไม่สวยงาม โดยในขณะนี้ยังขาดการจัดการและมาตรการการดูแลกลุ่มอาคารเก่า และจากการศึกษาคคุณค่าและเอกลักษณ์ของชุมชนที่มีความสำคัญทางด้านประวัติศาสตร์ พบว่า ชุมชนบ้านสิงห์ท่ามีศักยภาพในการพัฒนาฟื้นฟูในด้านอื่น ๆ อีกหลายด้าน ดังนี้

- วิถีชีวิตของชุมชนบ้านสิงห์ท่า มีองค์ประกอบทางด้านเรือนห้องแถวไม้ ตึกแถว ที่ยังคงเอกลักษณ์ตามสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติบริเวณริมแม่น้ำชี ที่มีความสมบูรณ์และสวยงาม ซึ่งมีศักยภาพที่จะส่งเสริมให้เป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจ และเป็นลานกิจกรรมทางประเพณีและวัฒนธรรมที่สามารถส่งเสริมการท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี

- ความพร้อมของคนในชุมชนที่พยายามสืบทอดและฟื้นฟูวัฒนธรรม ประเพณีต่าง ๆ โดยการตั้งชมรมอนุรักษ์มรดกยโสธร ซึ่งมีกลุ่มที่ปรึกษาทั้งจากคนในท้องถิ่น องค์กร รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ รวมถึงประชาชนที่มีความสนใจ ที่เข้าร่วมการจัดการ คนในชุมชนให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมซึ่งถือได้ว่ามีศักยภาพในการพัฒนาชุมชนที่มีกระบวนการมีส่วนร่วม (Decharin, 1984) เป็นหลักในการฟื้นฟูซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้

- ทรัพยากรการท่องเที่ยว นอกจากงานประเพณีบุญบั้งไฟแล้ว ทางท้องถิ่นยังมีกิจกรรมอื่น ๆ คือ งานประเพณีลอยกระทงและงานประเพณีแข่งขันเรือสั้นและเรือยาว ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับทางน้ำ รวมทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอยู่หลายแห่ง ในปัจจุบันมีการเชื่อมต่อเส้นทางแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ใกล้เคียง ซึ่งจะส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวในระดับจังหวัดได้เป็นอย่างดี รวมทั้งภายในชุมชนบ้านสิงห์ท่าได้มีการเริ่มต้นพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวิถีชีวิต โดยเปิดบ้านโฮมสเตย์จำนวน 3 หลัง ซึ่งสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยวได้ตรวจและประเมินผลเพื่อรับรองมาตรฐานบ้านโฮมสเตย์ไทยประจำปี 2553 (Yasothon Heritage Conservation Club, 2010) เมื่อเดือนสิงหาคม

6. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

แนวความคิดในการเสนอแนะแนวทางการพัฒนาฟื้นฟูชุมชนบ้านสิงห์ท่า คือ การรักษาสีงห์ที่มีเอกลักษณ์และมรดกค่าของชุมชน โดยมีกระบวนการเพื่อการอนุรักษ์ปรับปรุงแก้ไขในสิ่งที่มีปัญหา และสูญเสียไปให้ฟื้นฟูขึ้น โดยคำนึงถึงองค์ประกอบทางด้านกายภาพ สังคมและเศรษฐกิจของชุมชน โดยรักษาความเป็นเอกลักษณ์และความโดดเด่นของพื้นที่ ในแผนพัฒนาฟื้นฟูชุมชนที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์บทบาท ศักยภาพของชุมชนบ้านสิงห์ท่า รวมถึงสภาพปัญหาในองค์ประกอบที่มีคุณค่าและเอกลักษณ์ จากการศึกษาการอนุรักษ์เมืองเก่า (Chuchattai, 2000) แนวคิดที่กล่าวมาในการอนุรักษ์เมืองประวัติศาสตร์ ซึ่งชุมชนบ้านสิงห์ท่าถือได้ว่าเป็นเมืองที่มีประวัติยาวนาน ประการหนึ่ง คือ การผสมผสานงานอนุรักษ์ให้เป็นส่วนหนึ่งของวัตถุประสงค์ในการวางผังเมือง โดยการวางแผนพื้นที่ประวัติศาสตร์ในเมือง ประกอบด้วยเทคนิคการอนุรักษ์และฟื้นฟู การบริการสาธารณะ ที่ช่วยส่งเสริมคุณภาพของพื้นที่ในระยะยาว และมีการดำเนินงานร่วมกับผู้อาศัยในพื้นที่ในระยะยาว รวมทั้งควรมีการออกกฎหมายข้อบังคับและข้อกำหนดในงานปฏิบัติ ในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาในด้านเศรษฐกิจและสังคม จะทำให้อยู่ร่วมกับการเปลี่ยนแปลงได้ โดยการหามาตรการควบคุมการพัฒนา รวมทั้งการออกแบบอาคารใหม่ และส่วนที่ชำรุดทรุดโทรมก็สามารถต่อเติมให้คงรูปแบบของอาคาร ในพื้นที่อนุรักษ์และเมืองที่ยังมีกิจกรรมทางเศรษฐกิจอยู่ ต้องให้ความสำคัญกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมากกว่าเน้นทางด้านกายภาพ ซึ่งผู้ศึกษาได้

มีข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาฟื้นฟูชุมชนบ้านสิงห์ท่า ประกอบไปด้วย ด้านสถาปัตยกรรม ด้านการปรับปรุงพื้นที่ ด้านการส่งเสริมกิจกรรมในด้านการอนุรักษ์และการให้การศึกษาแก่ชุมชน ด้านการส่งเสริมการฟื้นฟูให้เกิดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และด้านส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะด้านสถาปัตยกรรม

รูปแบบทางสถาปัตยกรรมที่มีอยู่ภายในชุมชนมีความเป็นเอกลักษณ์และมีจุดเด่นให้กับชุมชน ไม่ว่าจะเป็นตึกแถว ห้างแถว โดยมีข้อเสนอแนะในการจัดทำแผนผังเฉพาะภายในบริเวณพื้นที่ชุมชน ซึ่งเป็นการควบคุมและพัฒนาทางด้านสถาปัตยกรรมที่เหมาะสมกับชุมชน ซึ่งในอนาคตรูปแบบทางสถาปัตยกรรมที่ทรงคุณค่าเหล่านี้อาจหมดไปจากชุมชนได้ ในระยะยาวจึงควรมีการจัดทำผังเฉพาะ และการควบคุมความสูงของอาคารที่จะเกิดขึ้นภายในชุมชน ซึ่งจะเป็นการควบคุมดูแลโดยการออกข้อกำหนดให้อาคารที่จะก่อสร้างใหม่หรือการต่อเติมจำกัดความสูงในแนวระดับกลุ่มอาคารเดิม เพื่อไม่ให้เกิดการบดบังอาคารที่มีเอกลักษณ์ ทั้งนี้ จึงต้องมีการควบคุมรูปแบบของอาคาร และการใช้วัสดุ และสีของอาคารที่มีสีโทนเดียวกัน เพื่อให้เกิดความกลมกลืนกับอาคารในชุมชน ซึ่งจะสร้างความกลมกลืนของชุมชน และเพื่อให้คนในชุมชนมีความภูมิใจในอาคารที่พักอาศัยของตนเองและเป็นการให้ความสำคัญของพื้นที่ จึงควรมีการยกย่องและให้รางวัลแก่กลุ่มอาคารที่มีการรักษา และดูแลอาคารเก่าดั้งเดิมไว้ จะเป็นการเพิ่มแรงจูงใจในการอนุรักษ์อาคาร โดยมีคณะกรรมการทั้งส่วนท้องถิ่นและนักวิชาการร่วมกันตัดสินใจ และจัดให้มีการประชาสัมพันธ์แก่ประชาชนทั่วไป รับทราบเพื่อเป็นการยกย่องเชิดชูในการอนุรักษ์อาคารบ้านเรือน โดยรางวัลที่มอบให้ อาจเป็นประกาศนียบัตร โล่เกียรตินิยมหรือเงินรางวัลและเกียรติยศ

2. ข้อเสนอแนะด้านการปรับปรุงพื้นที่

การปรับปรุงพื้นที่และโครงสร้างชุมชนจากความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นและอนุรักษ์ความเป็นชุมชนริมน้ำ และวิถีชีวิตให้ดำรงสืบต่อไปนั้น โดยนำแนวความคิดการพัฒนาฟื้นฟูเขตเมืองเก่าริมแม่น้ำ ประเทศฝรั่งเศส (Harinasuta, 2007) มาประยุกต์ใช้ คือ ด้านกายภาพและสถาปัตยกรรมอาคารที่อยู่ในพื้นที่อนุรักษ์ในส่วนที่เป็น

รูปด้าน ซึ่งเป็นหน้าตาของเมือง โดยมีการจัดการประกวดแบบและได้รับความเห็นชอบจากภาครัฐ โดยประชาชนร่วมกันให้ความเห็น จัดทำคู่มือในการกำหนดรูปแบบอนุรักษ์ซึ่งทำให้สะดวกต่อการควบคุมแนวเส้นขอบฟ้าและสี รวมทั้งการปรับปรุงภูมิทัศน์ของอาคาร ที่ว่าง และทางสัญจรภายในชุมชนให้มีความร่มรื่น สวยงาม ในการเข้ามาท่องเที่ยวและเดินชมอาคารสถาปัตยกรรม และการออกแบบให้เกิดความสอดคล้องกับรูปแบบกิจกรรมของคนในชุมชน รวมทั้งการจัดพื้นที่จอดรถ นอกจากนี้จากปัญหาระบบการสัญจรที่ขาดความต่อเนื่องในชุมชนสามารถ นำแนวคิดแนวทางการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมของเมืองพินาย ในการจัดระบบสัญจรที่เชื่อมโยงโบราณสถานสำคัญ ๆ ของเมือง คือ การสร้างความต่อเนื่องของทางสัญจร ทางเท้า และถนน โครงการจัดทำแผนการจัดการอนุรักษ์และปรับปรุงแหล่งชุมชนโบราณในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (Peerapun, 1996) มาเป็นกรณีศึกษาเพื่อการพัฒนาต่อไปในอนาคต

3. ข้อเสนอแนะการส่งเสริมกิจกรรมในด้านการอนุรักษ์และการให้การศึกษาแก่ชุมชน

ควรจัดให้มีการส่งเสริมความรู้ด้านการอนุรักษ์ และดูแลอาคาร เพื่อให้เจ้าของอาคารและเยาวชนมีทัศนคติและความเข้าใจโดยใช้รูปแบบในการส่งเสริมความรู้ เช่น จัดทำเอกสาร สิ่งพิมพ์ ให้มีความรู้ถึงวิธีการในการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมและชุมชน รวมทั้งลักษณะทางสถาปัตยกรรมที่สำคัญของชุมชนบ้านสิงห์ท่า ซึ่งมีประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชุมชนและสถานที่ โดยอาศัยศูนย์รวมวัฒนธรรมเป็นพื้นที่ที่ให้ข้อมูลความรู้ รวมทั้งการสอดแทรกความรู้ให้แก่เยาวชน ในการสืบทอดประเพณีและการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมในรูปแบบของการจัดกิจกรรมภายในชุมชน เช่น งานปีใหม่ งานวันเด็ก งานวันสำคัญทางศาสนาต่าง ๆ เป็นต้น และการจัดอบรม ในปัจจุบันได้มีการจัดตั้งชมรม อนุรักษ์มรดกยโสธร โดยมีคุณสมบัติอยู่คง เป็นคนในชุมชนเองและเป็นประชาชนชมรม นอกจากนี้ ควรมีการจัดทำป้ายประจำหมู่บ้าน ซึ่งเป็นชื่อชุมชนบ้านสิงห์ท่าเป็นภาษาไทย และภาษาอังกฤษที่เห็นได้ชัดเจน รวมทั้งประวัติย่อของชุมชน ติดตั้งในตำแหน่งบริเวณที่เหมาะสม โดยออกแบบให้มีเอกลักษณ์ของท้องถิ่นและกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม ซึ่งจะสามารถดึงดูดให้เกิดความน่าสนใจของนักท่องเที่ยว

4. ข้อเสนอแนะการส่งเสริมการฟื้นฟูให้เกิดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

ชุมชนบ้านสิงห์ท่าเป็นชุมชนที่มีเอกลักษณ์ทางด้านรูปแบบการตั้งถิ่นฐาน รวมทั้งยังคงไว้ซึ่งวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมได้เป็นอย่างดี คือ ประเพณีบุญบั้งไฟ ที่ยังคงสืบทอดกันมาช้านาน ประกอบกับมีพื้นที่ที่มีศักยภาพที่จะส่งเสริมให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวได้ ซึ่งสามารถที่จะพัฒนา และส่งเสริมเพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชน จึงควรมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งที่จะเพิ่มความภาคภูมิใจในการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมและวัฒนธรรม จึงควรมีการจัดการ ดังนี้

4.1 การจัดกิจกรรมถนนคนเดินในบริเวณเส้นทางที่มีกลุ่มอาคารเก่าหลงเหลือไว้ที่มีความโดดเด่น โดยการเลือกในวันเวลา ที่เหมาะสมใน 2 วันต่อเดือน หรือสัปดาห์ละครั้ง โดยให้คนในชุมชนนำเสนอศิลปวัฒนธรรมของชุมชน เช่น อาหาร ดนตรี ศิลปการแสดง และผลิตภัณฑ์ของชุมชน เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องของกิจกรรมและดึงดูดให้คนเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น

4.2 การส่งเสริมให้พื้นที่มีกิจกรรมการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โดยการเชื่อมโยงหมู่บ้านกับสถานที่ต่างๆ

ที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์เมืองยโสธร รวมถึงการเน้นให้พื้นที่เป็นที่น่าสนใจ

5. ข้อเสนอแนะส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน

จากการศึกษา พบว่า ชุมชนบ้านสิงห์ท่าส่วนใหญ่ยังคงมีจิตสำนึกและค่านิยมที่จะรักษาสถาปัตยกรรมอาคารเก่าไว้ ซึ่งทำให้ชุมชนศักยภาพในการที่จะอนุรักษ์เอกลักษณ์ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชนให้ยังคงมีอยู่ ซึ่งควรมีการสนับสนุนให้มีการจัดตั้งองค์กรขึ้นในชุมชน ในการประชุมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการด้านวัฒนธรรมและประเพณี เพื่อเกิดความรู้สึกร่วมกันในการเข้าร่วมโครงการต่าง ๆ เนื่องจากประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจ รวมทั้งกระบวนการทำงาน ดังนั้น ควรมุ่งเน้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เพื่อให้ผู้ทำงานเข้าใจถึงความต้องการหรือปัญหาของชุมชน โดยให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการคิดการทำ ร่วมกันดูแลรับผิดชอบ และการรับผิดชอบแทนร่วมกัน

References

- Chuchatthai, S. (2000). *แนวทางในการอนุรักษ์หมู่บ้านมอญพระประแดง กรณีศึกษาหมู่บ้านทรงคนอง* [Towards Mon-Phapradang community conservation: The case study of Songkanong Village]. Master of Architecture Thesis, Chulalongkorn University, Bangkok, Thailand.
- Decharin, P. (1984). *นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนาปัจจุบัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา* [Participation policies and techniques in development strategies]. Bangkok, Thailand: Sopa Printing.
- Feilden, B. M. (1995). *Conservation of historic building*. Great Britain: Bath Press.
- Harinasuta, K. (2007). *แนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืนสำหรับพื้นที่ริมแม่น้ำเจ้าพระยาในเขตพื้นที่อนุรักษ์กรุงรัตนโกสินทร์ ชั้นใน: กรณีศึกษา ย่านท่าเตียน* [Sustainable development guidelines on the Chao Phraya riverside in the inner Krung Rattanakosin conservation area: Case study, Tha Tian district]. Master of Architecture Thesis, Kasetsart University, Bangkok, Thailand.
- Peerapun, W. (1996). *การจัดทำแผนการจัดการอนุรักษ์ และปรับปรุงสภาพแวดล้อมแหล่งชุมชนโบราณในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ* [Restoration and conservation plan for ancient community in the Northeastern Thailand]. Bangkok, Thailand: Faculty of Architecture, Chulalongkorn University.

- Sawangsri, P. (2003). โครงการออกแบบฟื้นฟูและพัฒนาชุมชนดั้งเดิมริมบ้านสิงห์ท่า เทศบาลเมือง จังหวัดยโสธร [Old Community rehabilitation and development : The Baan Singh-Tha Yasothon province]. Master of Architecture Thesis, Faculty of Architecture Urban Design and Creative Arts, Mahasarakham University, Maha Sarakham, Thailand.
- Sutthitham, T. (2003). เทคนิคการซ่อมบูรณะอาคาร: รวมบทความและกรณีศึกษาการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นอีสาน [Building restoration techniques: Articles and case studies of vernacular architecture forum]. Khon Kaen, Thailand: Faculty of Architecture, Khon Kaen University.
- Taeachakachon, T. (1999). งานศึกษาการเปลี่ยนแปลงและแนวโน้มของการพัฒนาสภาพสังคมชุมชนริมน้ำบริเวณเครือข่าย ลำน้ำคลองบางกอกน้อย [Study of changing and trend in the social development of waterfront community: The case of Bangkok Noi River network]. (Research report). Bangkok, Thailand: Faculty of Architecture, Chulalongkorn University.
- Tana, T., & Buddapeng, P. (2003). การขยายตัวของชุมชนเมืองลุ่มน้ำชี กรณีศึกษาเมืองร้อยเอ็ด [Community and urban expansion along Chee River basin, the case of Roied province]. Bangkok, Thailand: The Thailand Research Fund (TRF).
- The Fine Arts Department. (1999). วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์ และภูมิปัญญา จังหวัดยโสธร [Culture, Historic evaluation, identity and wisdom in Yasothon]. Bangkok, Thailand: Kurusapa.
- Yasothon Heritage Conservation Club. (2010). โฮมสเตย์ย่านเมืองเก่าบ้านสิงห์ท่า [Singh-Tha home stay]. Retrieved September 8, 2010, from <http://yasothonhomestay.blogspot.com>
- Yasothon Municipality (2010). โครงการศึกษาและจัดทำแผนแม่บทเพื่ออนุรักษ์ และพัฒนาชุมชนบ้านสิงห์ท่า [The study of master plan for conservation: The case of Baan Singh-Tha, Yasothon]. Yasothon, Thailand.